

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1:50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

A szabadelvűpárt.

Vajjon mit képviselnek a szabadelvűpárti képviselők? Lehet-e törvényes, alkotmányos úton megoldani a válságot a magyar képviselőház többsége ellenére? Nem látják, hogy a magyar parlamentarizmus elpusztul? Hisz nyilvánvaló, hogy a most folyó küzdelem nem egyéb, mint az, hogy Magyarország most már nyíltan, bevallottan Ausztria tartománya legyen, a melyet kénye-kedve szerint igazgathat, kiszípolyozhat

Nem veszik észre ezek az urak, hogy egyes-egyedül ők azok, a kikre az osztrákok támaszkodhatnak? Nem látják, hogy ők Magyarország alkotmányosságának, önállóságának sirásói?

Hónapok óta kérték őket, hogy legyenek segítségére a magyaroknak az alkotmány megmentésében. Hónapok óta világosították fel őket, hogy egyedül ők kerékkötői a nemzeti kivánalmak teljesítésének. Hasztalan beszéd, hasztalan

kérelem! Ők vádolták Apponyit, hogy nem tudja magát elhatározni. Ime! Gr. Apponyi határozottan a legnagyobb energiával a nemzeti kivánalmak mellé sorakozik. Apponyi a törvénytelenég láttára, az alkotmány megmentésére a függetlenségi pártba lép. S a szabadelvűpárti képviselők? Ezek töprengnek, egyik napon ezt, a másik napon mást határoznak és csak egyre nem tudják magukat elhatározni, arra, hogy magyarok legyenek, hogy a magyar alkotmányt, a magyar szabadságot megvédeni segítsenek.

Tényleg az utolsó órák közelednek rájuk; ha szeptember 15-ig nem tudják magukat elhatározni, hogy a nemzeti küzdelemben ki vegyék részüket, úgy el lehetünk készülve a legrosszabbra. Nagyon is félünk, hogy a bécsi erőszakoskodás, a szabadelvűpártik nemtörődömsége szembekerül az alkotmányosság védőivel nyílt további törvényszegéssel, akkor nagyon szomorú események fog-

nak bekövetkezni. Nem pártérdekről van itt szó, hanem a haza sorsáról, melynek mindannyian egyforma gyermekei vagyunk.

Ha a magyar alkotmányosság le van törve, nemcsak a függetlenségi pártiak, nemcsak a koalíció van megtörve, hanem a szabadelvűpártiak is. A győző osztrák hatalom keresztül fog gázolni minden magyar emberen, keresztül gázol Magyarország jogain, érdekein.

Nem akarjuk elhinni, hogy oly vak volna a szabadelvűpárt, hogy ezt ne látná; nem akarjuk elhinni, hogy a hazát megmenteni nem akarnák, hogy hazáruulók akarnának lenni.

Ismételve és újólág kérjük őket, hogy tekintsenek el a veszély óráiban pártérdekektől, pártkérdésektől; legyenek hazafiak, legyenek magyarok, fogjunk kezét mindannyian e haza polgárai a magyar alkotmány, a magyar szabadság megvédésére.

—n

TÁRCA.

Tudom én . . .

Tudom én, angyalom,
Hogy te szeretsz engem;
Mégis olyan nagyon
Bánatos a lelkem.

Bánatos a lelkem,
Ha örül, ha fáj is
Elbúsítja még egy
Csacsogó madár is.

De ha te itt lennél,
Vagy pedig én nálad:
Tüznék a hajadba
Szép liliomszálat.

Nem vagy itt, messze vagy,
Én se vagyok nálad . . .
Csak a sóhajtásom
Küldhetem utánad!

Gracza János.

Utirány.*)

Irta: **Vértesi Károly.**

Sorakozás a kongresszusra. — Utitársak. — A toll emberei. — Országokon keresztül röpülve. — Fecske szárnyal érintett szép helyek. — Az oceán partján. — Spanyolországban, Portugáliában. — A sötét Afrikában. — Magasztos érzelmek. — Ugyanazon uton. —

Ezt a gyönyörű, tizezer kilométeren fölül befutott hosszú utat, messze országokban, mint az V. nemzetközi sajtókongresszus tagja tettem meg a budapesti »Otthon« írók és hírlapírók egyesületének és a »Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének« a tagjaival 1898. évben, mikor Lisszabonban volt az összejövetel kitűzve.

Magyarországból harmincnyolc utaztunk Innsbruck mellett el, a Brenneren, Tirolon, Hofer András szabadsághős hazáján át. Zürich és Basel érintésével a szabad Svájcen keresztül, Delletől egész Franciaországban átrobogva. Párisban, az ujkori Babilonban volt gyülekezésünk a »Bureau Central des Associations de Presse«-ben. Ott kaptuk meg a részletes sorrendjegyzéket további utbaigazítással. Kanyarodtunk azután Délnek, napsu-

*) Mutatvány szerzőnek közelébb megjelenő »Spanyolország, Portugália« című, 105 képpel illusztrált könyvéből.

garas országokban jártunk, melyek szeptember második felében is még tartották a meleget.

Az udvarias köztársaság, első osztályu kényelmes kocsikat bocsájtott a kongresszus tagjainak rendelkezésére, a leggyorsabb vonatokon jártunk jövet-menet díjtalanul. A nagytehetségű nép, mely bírja jövőjének testi, lelki föltételeit, a szellemi szolgálatban fáradóknak jelentékeny segítségére volt.

Orleans városnak kimagasló tornyát láttuk. A híres borteremő, a tenger- és a Garone mindkét partján elterülő, lakosságának dolgozósságáról nevezetes Bordeauxban megízleltük a hegy áldását. Tovább haladva, a Pirenei hegyeknek tengerbe nyuló fokánál, a Biscayai-öbölnek partra vetett egyik gyöngyszemét néztük meg. Biarritzot, a pompás hullámverésű, világhíres tengeri fürdőt, koronás fők is látogatják.

Az Atlanti-oceán hűs habjaiban fölfrissülve, magunkat kipihelve, a hosszan elnyúló további utra erőt gyűjtve, széptájéku pályán átvonultunk azon a keskeny földdarabon, a hol dolgozó emberi kéz, a Pirenei-hegyek és a világóceán találkozó helyén közlekedési utat tört. Két nagy ország határvonalán, a kies fekvő város, Irun határállomásnál francia földről Spanyolországba jutottunk. Egy 130 méter hosszú hid közepén van tulajdonkép-

Politikai hírek.

Rajk Aladár és az általános választói jog.

A. M. T. I. rövidítése.

A. M. T. I. annyit jelent, hogy Magyar Távirati Iroda. Ez a mindenkor kormányok hivatalos, jól fizetett könyomatosa — mint tudni méltóztatik.

De azt persze kevesen tudják az olvasók közül, hogy a M. T. I. a neki felküldött híreket, ha akár milyen megbízható is a tudósítója, csak akkor adja tovább a lapoknak, (amelyek pedig drága pénzeket fizetnek a tisztelt könyomatosnak) ha az a kormánynak kedvez, (no, ez természetesnek látszik) vagy, ha — legujabban — a koalíciónak árthat.

Hát ez a könyomatos dolga. De az már éppenséggel nem járja, ha a neki küldött tudósítást csonkán, elferdítve, tehát hamisan adja tovább, amint azt legutóbb Rajk Aladár beszédével tette.

Több ellenzéki lapban is az volt megírva, hogy Rajk Aladár a Baján legutóbb tartott szocialista népgyűlésen Kristóffy-t dicsérte és pedig a koalíció rovására.

A legtöbb napilap azonnal megcáfolta a M. T. I. híret, mely, szerinte, a következőképp szólt volna:

»Hálával tartozik szülő Kristóffynak, hogy mint a korona tanácsosa hozta felszínre a kérdést, elvevén ezzel mérgefogát.«

Rajk beszédének ez a része szórul-szóra a következőképp hangzik, amint azt tudósítónk gyorsírói jegyzeteiből összeállította és dr. Rajkkal is közölte, aki azt hitelesnek mondotta:

»Az általános választói jogra szükség van a nemzet megerősítése szempontjából a korona tulnyomó, sőt korlátlan hatalmával szemben. Az általános szempontokon kívül

az is készítette a függetlenségi pártot arra, hogy az általános választói jogot programjába felvegye. Már most képzelhető-e Kristóffyról, hogy ő, a korlátlan uralkodói hatalom hivatalos képviselője komolyan és azért igéri az általános választói jogot, hogy a korlátlan uralkodói akarattal szemben a nép akaratát tegye erősebbé. Dehogy. Csak úgy csinált mint az egyszeri szegény ember, aki mikor a hitközség tehető tagjai 10, 20 és 50 forintot irtak egy gyűjtő iv alá, ő 20000 forintot jegyzett. Miért ne, úgy sem kell megfizetnie, hiszen semmije sincsen. Armer Mann hat gutes Herz.

De ha nem is vehető komolyan Kristóffy, mégis az ő nyilatkozatának köszönhető, hogy most már ennek a kérdésnek kivették a mérgefogát és ha a korona tanácsosa megtehette ezt a kijelentést és állásában maradhatott, ezután már semmiféle kormány nem zárkozhatik el előle. Különben pedig az általános választói jog csak akkor lesz tényleg a nép ereje és joga, ha korona nem kénye-kedve szerint lehetetleníti a törvényhozás másik tényezőjének működését.«

Az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt gyűlése.

Az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt vasárnap népgyűlést tartott, amelyen Balla Árpád pártelnök megnyitó szavai után Mayer József, az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt titkára, a népgyűlés viharos éljenzése mellett fejtegette a függetlenségi párt álláspontját az általános titkos választói jogról és a következő határozati javaslatot nyújtott be:

Az ujvidéki függetlenségi és 48-as pártnak az általános titkos választói jog ügyében 1905. évi augusztus hó 20-án tartott népgyűlésén elhatározta, miszerint:

1. Feltétlen bizalmat szavaz a Kossuth Ferenc elnöklete alatt levő egyesült ellenzéknek, de legkivált a függetlenségi és 48-as pártnak, hogy a magyar nemzet hazafias polgársága által csodálatos egyöntetűséggel hirdett nemzeti jogainak teljesítését oly kitartó hazafias szívóssággal követeli és azoktól semmiféle hazug és hamis cégér alatt becsmépszni szándékolt más reformok által eltéríteni nem engedi magát.

2. A mai népgyűlés kéri az egyesült ellenzéket, hogy bármely oldalról jövő terrorizmusnak ne engedjen és maga előtt kizárólag a magyar nemzet napról-napra növekvő hatalmas többsége hazafias nemzeti követeléseinek teljesítését tartsa szem előtt.

3. Az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt mai népgyűlése tiltakozik a császári kormány egyik tagjának, Kristóffy belügyi ügyvivőnek a koalíciót megbontani célzó galád eljárása ellen, amelylyel a nemzeti jogokért harcolók seregébe a megbontás üszkét akarja dobni és hogy a magyar nemzetnek veszélyben lévő alkotmányáért folyó harca ellen a magyar hazát el nem ismerő nemzetközi szocialdemokrata párttal szövetkezik.

4. A mai népgyűlés az általános titkos választói jog feltétlen hívéül valja magát és annak nemzeti hazafias szellemben való keresztülvitelét — de csak a nemzeti követelések teljesítése után és nem cserébe; azok ellenben — kívánja

5. A koalícióval szemben való feltétlen bizalmunknál fogva az általános titkos választói jog keresztülvitelének idejét a koalíció böles belátására bizza.

6. Minden, az általános választói jog időszerűtlen követelése folytán felizgatott kedélyek által netán előidézendő eseményekért a felelősséget a mai népgyűlés a császári kormányra és annak belügyi ügyvivőjére, Kristóffyra hárítja.

A józan gondolkozásu magyarság a határozati javaslat minden pontját szünni nem akaró éljenzéssel határozaterőre emelte.

Majd Balla Aladár dr. városi főügyész a függetlenségi párt helyes álláspontja mellett szállt síkra.

Függetlenségi pártszervezkedés.

Az ujonnan szervezett bács megyei függetlenségi párt máris életjelt adott magáról. E hó 20-án, Szent István-napján megalakult a regőczei választó kerületben, — melyet Plósz volt igazságügyminiszter képviselt s amelynek jelenleg Piukovits Elemér (Latinovits főispán veje) szabadelvű párti a képviselője — óriási lelkesedés közepette a függetlenségi párt. Az alakulás Dávod községében történt, ahol megjelent a szomszédos Nagybaracska és Bátmonostor községek küldöttsége is. A gyűlésen, melyet Gilányi János tanár, a függetlenségi eszmék lelkes harcosa vezetett, több mint ezer ember vett részt. A megyei központ részéről ott voltak: Baloghy Ernő dr. ügyvezető alelnök és Jovanovits József dr., a zombori függetlenségi párt alelnöke, akik hazafias beszédet intéztek a néphez. A választókerület elnökévé Dobozi János dávodi plébános lett megválasztva. Megalakulás után a polgárság határozati javaslatot fogadott el, amely szerint teljes bizalommal viseltetik a koalíció iránt, Kossuth Ferencet, Apponyi Albert grófot, Justh Gyulát üdvözli, Piukovits Elemér orsz. képviselő pedig felszólítatik, hogy haladéktalanul lépjen a nemzet jogaiért küzdők táborába, mert különben a megjelent választópolgárok a legnagyobb foku bizalmatlanságukat fejezik ki. Az ekként szervezett regőczei függetlenségi párt legközelebb a kerület többi közsé-

pen a két ország találkozó helye. Érdekes. Irumból üdvözlő sürgönyt küldtünk hódolattal Mária Krisztina kormányzó királynénak, a messzeágazó uralkodó családunk tagjának.

Elsőnek bilincselte le minket San Sebastien tengerifürdő, mely a spanyoloknak legnevezetesebb nyaraló helye.

Az élet hullámain hanykolódva, Burgos és Salamanca mellett menve, Villar Formosónál átléptük Portugália határát. Európa homloka előttünk. Lisszabont a szó szoros értelmében meglaktuk, környékét jól megnéztük. A kongresszus tagjaitól azután szívélyes búcsuzkodással elváltam és beutaztam széltemben-hosszában Spanyolországot.

Sevillában, ismerős kongresszusi kartársakkal újból találkozáva, velük a cadixi kikötőből átrándultam Maroccoba. Néztem a lobogós arab holdat a zászlós kereszt után. Kirándulást tettünk az Atlanti-óceán partján lévő Cap Spartelbe, Afrika legnyugatibb világító tornyához. Felhágunk annak magasára, a hol a fény lövel. Tangerből Herkules útján,¹⁾ a nevezetes tengerszoroson át Gibraltárba hajóztunk angol területre. Meleg föld, melyen majmok élhetnek. Bolyongtam azután ismét egymagamban, idegen ország fia. Megnéztem a költők által megénekelt, a festők által vászonra tett Aranjuéz kertet, Spanyolország legnevezetesebb városait, az ősrégi Toledot és Córdoba-t, az említettem vig Sevillát és a fehér Cadixot, továbbá a nagy gerzdekről híres Malagát, végre Granadát, a hol sok márványt és aranyos ékességet láttam. Láttam Spanyolországban sok történelmi

emlékfénynek a főragyogását. A mór emlékek és a keresztény emlékek érdekesek egyaránt. Fürdött a szemem a sok látnivalóban. Végre kikötkenne az utból, Bayenneből elzarándokoltam a havas fejü Pirenei-hegyek mentén a természet báját növelő Lourdes kegyhelyre, a mely csodák helyén hinni, nemcsak üdvözülés, gyógyulás. Ebben a könyvemben azonban csak arról, mi könyvem címének megfelel. Marad a többi, a mi ebbe a keretbe nem talál bele, kisebb utirajzok gyűjteményének. Ennek a könyvemnek tehát, mely csupán Spanyolországról és Portugáliáról szól, helyesen adhatnám ezt a címet is: »Keresztül-kasul az Ibériai-félsziget érdekes világában.« Kiegészítésül hozzá tehetjük: Az idők sodrában elhunyt népek birodalmában.

A két, egymással rokon országról együttesen írom meg, bocsájtom világgá a jelen utleirást, úgy, a miként vitt az utirány, közben kiterjeszkedem a lisszaboni sajtókongresszus munkálataira.

Szívemet magasztos érzelmekkel telítve, lelketem sok, sok, sok benyomással megtermékenyítve, gondolkodó agyamat a technikai vívmányok korában ismeretekkel bővítve, a regevilágban működő képzelmemet foglalkoztatva, Madridban, Párisban ismételtlen megfordulva, mikor meggyöngült a nap melege, csaknem ugyanazon uton tértem a déli enyhe égöv alól haza, mikor délvidékre visszazálltak a sugarak, és a magyar égbolt alatt már javában hullott a dér, fölvetta a nép a birka-ködment, a fehér daróc nadrágot, mert erősen csipett az őszi szél, közbül rest, bús ködült a tájra.

¹⁾ A Hitregetan szerint erre járt Herkules a Hesperidák felé. Keresztül törte a földszorosot, mely Európát összekötötte Afrikával s ment tovább az Ezüst-szigetek felé.

geiben tart gyűléseket. — A dávodi gyűlés kitörő örömmel fogadta Barabás Béla orsz. képviselő üdvözlő táviratát.

Községenként a szervezkedés következőleg történt:

Dávod: Elnök: Id. Tarnay Mihály. Alelnök: Horváth Antal. Jegyző: Burányi Ferencz. Pénztáros: Kontai János. Intéző-bizottság: Kovács Ferencz, Tarnai János, Simony Pál, Gilányi István, István György, Kemenczei János, Teszárík Imre, Horváth Mihály sipos, Gozovics József, Szloboda Antal, Teszárík János, Törkő István, Likar József, Likár Ferencz.

Bátmonostor: Elnök: Farkas István. Alelnök: Rabata József. Jegyző: Szabó István. Pénztáros: Zrinyi Péter. Intéző-bizottság: Szetetics István, Szakszingel Antal, Laki János, Szlavikovics Márton, Szlavikovics József, Szurkíts József, Papp József, Kiss István dinyés, Papp Mihály, Papp István alvég, Horváth János, Zrinyi András, Szlavikovics György Németh József,

Nagybaracska: Elnök: Kocsis János bíró. Alelnök: Horváth Péter. Jegyző: Kancsár László. Pénztáros: Aladics Ferencz. Intéző-bizottság: Horváth Ödön, Barucz Imre, Borbély Mihály, Balag István, Kocsis János másodbíró, Király János, Szücs József, Kocsis András, Bari János, Karaszi János, Király István, Sümegi János, Mojzes József, Király Péter.

Szeged.

Szeged város tanácsa hétfőn egyhangu határozatot hozott, amely szerint a város, mint erkölcsi testület, az állami egyenes adókat és illeték egyenérték-tartozásokat a folyó évi harmadik negyedre, valamint az ex-lex további tartamára és közjogi tekintetből nem fizeti be az állami adóhivatalba és ebből kifolyólag utasítja a főpénztári tisztséget, hogy mivel a város a meg nem szavazott adók további önkéntes befizetését mellőzte, az esedékes összegeket további intézkedésig helyezze el gyümölcsözőleg a Szeged-csongrádi Takarékpénztárba.

Szeged város ez újabb alkotmányvédő határozata következtében a közadók tehát a takarékpénztárba kerülnek.

Takarékpénztárak.

A takarékpénztár oly intézmény, a melyet azért, mondhatnám csakis azért alakítanak, hogy a filléreiket megtakarító embereknek módot nyújtsanak azokat lehetőleg jól gyümölcsözőleg elhelyezni s a tőke híján szűkölködő reális munkakedvet a maga érvényesülésére való törekvésében olcsó kölcsönrel támogatni. — Legalább a főcél ez; ennek kell lennie.

Rége, amikor csak nagyon kevés ember tudta, hogy neki is szabad gondolkoznia, sok mindent lehetett megcsinálni a közcél örve alatt a magánérdek kielégítésére; ma azonban a nyilvánosság mind jobban érvényesülő ellenőrzése nem tűri meg, hogy egyesek a maguk érdekét a közjó cégére alatt és a közület rovására érvényesítsék.

Ezt nem csupán a helybeli takarékpénztáraknak, hanem mint erkölcsi elvet mondjuk minden pénzintézetnek, a melyet mindenki tisztelni tartozik; aki ezt az elvet nem tiszteli, azt a maga sorsa a nyilvánosság által vajmi hamar utoléri.

Fenállásuknak oly mértékben lesz jogosultsága, amily mértékben tudják ezen elvet megvalósítani.

A pénzt nem pénzért, hanem a vele elérhető közjóért szabad és kell egy »Takarékpénztárnak« becsülni.

Kufár felfogással kezelve, nem termékenyül és nem termékenyít a pénz, hanem elorsvasztja azt is aki adja, azt is, aki kapja. Olyan mint a napsugár, amelyet áldást osztó

eső nem kísér: éltető hatása csak addig tart, amíg ki nem szívta a talaj éltető nedvét; azután mindent elhervaszt, majd leperzsel. Csak halált terjeszt.

A pénzintézetnek fel kell keresnie minden zugot, ahol az ő napsugarára szükség van és a tenyészet összes tényezőivel kell hatnia ott és úgy, ahol és ahogyan reá szükség van. Magának pedig csak annyit szabad kivennie a haszonból, amennyi őt az adott értékek után jogosan és méltányosan megilleti.

Hiszen a pénzt nem az tette fontos közgazdasági tényezővé, hogy a kölcsönadónak, hanem az, ha a termelőnek hozott nagy kamatot. Minél nagyobb a kölcsöntadó kamatjövédelme, annál kevésbé emelheti a termelést, mert nem emelheti a termelés jövedelmezőségét.

Ha pénzintézeteink ilyen elveknek hódolnak, akkor nem vagyunk kénytelenek, gyakran Bajánál sokkal kedvezőtlenebb viszonyok között levő, idegen területek terményeit és készítményeit fogyasztani, hanem — támogatással vagy esetleg közvetlenül általuk — magunk termeljük és készítjük elsősorban a nekünk, másodsorban pedig a másoknak szükséges dolgokat s így ahelyett, hogy mi lennénk mások kizsákmányoltjai, mi tennénk másokat a magunk adófizetőivé.

A mi pénzintézeteink az ő rendszerük mellett kipusztítottak és kifosztottak már minden oly területet, amely az ő érdekekben még szolgálhatná az ipari termelést.

Most reá vetik magukat a földre, mint a termelés alanyára. Ennek is meg lesz a maga perzselő hatása. Várost, falut, pusztát, majort, tanyát sűrűn látogatnak pénzt szóró ügynökök. Oly csábító ígéretek tesznek, hogy gyakran még oly ember is bele ugrik a kölcsön fölvételbe, akinek nemcsak hogy nincsen szüksége a pénzre, hanem még azt sem tudja hogy mit csináljon vele. S leköti birtokát 30—40—50 évre.

Ha majd azután ezen hosszú idő alatt 2—3 egymás után következő »rossz esztendő« éri őt vagy örökösét, — pedig majdnem bizonyosan fogja érnei oly hosszú idő alatt! — akkor az adós nem tud fizetni és — megszólal a dob.

Ezt — ha fiatal a »birtokos«, vándorbot: ha öreg, koldusbot követi.

Ha a takarékpénztárak az előttünk már túlságosan ismeretes kiszípolozó politikát követik, amelynek egyedüli és fő- és végcélja a jutalék és osztalék minél magasabb volta, akkor bárcsak meg se alakultak volna. Ha azonban nem a magyar nép oly ijesztően közeledő gazdasági bukásának siettetésével akarja a maga célját szentesíteni, ha nem a vidék betéteivel, vagy akár idegen pénzével akarja ezen vidék népét kifosztani s nem csupán kezeléssel akarja a maga létesülését igazolni, hanem a közjólét emelésére törekvő termeléssel iparkodik züllő közgazdasági állapotunkon is segíteni; ha nem csak közönséges ágens akar lenni, aki minél kisebb kamatra betéteket fogad el, és minél nagyobb kamatra kölcsönt ad, hanem megfelelő intelligenciával kezeli a pénzt, vagyis a betevőknek minél nagyobb kamatot adni s a betett pénzt — akár közvetve, akár közvetlenül — gyümölcsözőleg, a termelés emelése céljából törekszik elhelyezni, akkor annál inkább kívánunk szerencsét munkájukhoz, mert így talán másfelé is fog hatni a példája.

Jövendő.

HIREK.

Kinevezés. Ófelsége a király földinket Boros Ferenc nagyszentmiklósi kir. albirót Törökbecsére kir. járásbíróvá nevezte ki.

A szabadkai törvényszék elnökét, Polgár Józsefet az igazságügyminiszter a budapesti ítélőtáblához helyezte át. Ez az áthelyezés előléptetés számba megy. Polgárnak Szabadkáról való távozását a bírói s ügyvédi kar, valamint a jogkereső közönség őszintén sajnálja.

Megnagyobbított bajai gyártelep. Özv. Spitzer Simonné és Társa cég az immár félévszázad óta fennálló agyagárú gyárát jelenté-

kenyen megnagyobbította s a kor igényeinek megfelelő gépekkel, iparvasúttal és körkemencével berendezte. A tűzifa és a kézimunkaerő megdrágulása folytán úgy a téglá, mint a cserép ára már-már elviselhetlenné vált a közönségre nézve; de ez csak a kisebb hiba volt. Nagyobb hiba volt az, hogy volt idő, amikor téglát egyáltalán nem lehetett kapni. Ez a baj most meg fog szünni, mely körülmény az építési kedvet nagyban előfogja mozditani. A körkemence a közönséges téglá és tetőcserépen kívül különösen exportképes, finomabb gyártmányok, u. m. francia cserép, alagsóvek és sajtolt téglá égetésére van berendezve. A cég egyidejűleg cementárugyárát is kibővítette márványmozaik lap és márványműkö gyártásával. A gyár körülbelül 150 munkást foglalkoztat.

Állat az emberben. Lochmühl Erzsébet 12 éves leánykát, a mint a posványosi úton haladt dolga után, egy ember megszólította s pár szem szilvával a kukoricásba csalta, hol aztán gyalázatos merényletet követett el ellene. A kis leányka haza menve sirva panaszkodta el, hogy mi történt vele. A szegény özvegyaszony mit sem tehetett, mert a leányka nem ismerte a gaz merénylőt. A véletlen azonban mégis az igazságszolgáltatás kezeibe juttatta az emberbőrbe bujt állatot, amennyiben másnap véletlenül találkozott vele s többeknek megmutatta, hogy »ez az aki bántotta«. Az illető Csapláros József csősz, kit a bíróságnál feljelentettek.

Tűz eset. F. hó 23-án este 1/28 órakor Barát Istvánnak a vaskuti országút mellett levő szántóföldjén ismeretlen okból a szalma boglyában tűz ütött ki s a 150 kereszt buzaszalma 80 korona értékben elégett.

Elgázolás. Steiner Jenő bőrkereskedő kisleánykáját csütörtökön elgázolta a kocsí. Szerencsére nem történt súlyosabb baja.

Az 1905/6-ik iskolaév kezdete az állami tanító képzőben. Augusztus 31-én. A szabályszerűen felvett I. o. tanulók jelentkezése és beírása. Szeptember 1-én. A gyakorló népiskolai tanulók és gazdasági ismétlő iskolai tanulók beírása. Szeptember 2-án. Javitó, pótló és magánosztály vizsgálatok. Szeptember 3-án A II. o. tanulók jelentkezése és beírása. Szeptember 4-én. A III. o. és IV. o. tanulók jelentkezése és beírása. Szeptember 5-én. Az iskolaév ünnepélyes megnyitása. Szeptember 6-án. Rendes tanítás.

Iskolai értesítés. A városi polgári iskola a javítóvizsgálatokat f. hó 30—31. délelőtt tartja meg, a tanulókat szept. 1., 2. és 3. délelőtt 8—11-ig, délután 2—4-ig fogja felvenni. Baján, 1905. augusztus 22.

Az igazgatóság.

Beiratás. A bajai ev. ref. elemi iskolába a beiratások szeptember hó 1—5 napjain d. e. 8—11 d. u. 2—4 óráig eszközöltetnek. Felkértenek a szülők, hogy gyermekeik beiratását fenti napokon személyesen eszközöljék. Tanterem az ujonnan épült iskolai bérház udvarának hátsó részén fekszik.

Elektro-bioskop. Rég volt városunknak olyan érdekes látnivalója, mint most a kisvásártéren látható Elektro-bioskop mozgófénykép mutatványai. Hisz látni láttunk már mozgó fényképeket; de ehhez foghatót soha. Ügyszólván minden egyes mutatvány a valóság impresszióját teszi a szemlélőre. Az e heti mutatványok legkiválóbbjai az »Egy jó ujságcikk«, »Velence látkepe«, s »Az első szivar«. A legutóbbi valóban mesteri alakítása egy francia színésznek, aki egy tizenhatszöt éves gimnazistának az első szivarral való kísérletezését interpretálja. Élethű a legutolsó

mozdulatig. Persze van magnum gaudium, amikor beáll a reakció s a diák rosszul lesz. — Nagyszerű mutatóvány az »Éjjeli zene a holdvilágnál« valamint a »Csodaszerű méhkas« is, melyek egyik bámulatból a másikba viszik a nézőt. Ad vocem: néző. Az van mindig annyi, mint amennyi az elég tágas s modern berendezésű helyiségbe csak befér, jelül annak, hogy közönségünk az érdeemes dolgok támogatásától nem zárkózik el.

»A bajai általános ipari munkás önképző egyesület« kebelében lévő összes csoportokkal egyetemben az önképző pénztára javára 1905. augusztus hó 27-én, vasárnap a Ziech Henrik udvari helyiségében nemzetközi világpostával és tánccal egybekötött kedélyes estélyt rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj 30 fillér.

Felvilágosítás Egyik legsötétebb újvilágutcai bennszülött polgártársunk megszólítja a minap a másik bennszülöttet:

— Te, Kóbi, mi az a duett?

— Duett? Hát mi az a duett? Amikor fognak ketten a kardot s addig hadonáznak vele, míg az egyik nem lesz megsebesedve.

— Te vagy egy nagy számár. Ez duell és nem duett. Nem?

— Na ná, igen! Duell, az, amikor hárman danolják egyszerre.

A kiszolgált katonák visszatartása. A hadsereg rendeleti közlönye lesújtó hirt tesz közzé. A hadügyminiszter legújabb intézkedése szerint az 1902-ben besorozott magyar honosságú legénységet — melynek három évi szolgálati ideje most — szeptember végén — telik le, a hadgyakorlatok befejezése után nem szabadságot adják. Vagyis más szóval a magyar ezredekben visszatartják a kiszolgált harmadéves katonákat.

Védekezés a szőlőbetegségek ellen. A központi szőlőszeti kísérleti állomás a földmívelésügyi miniszter megbízásából külön füzetben ismerteti a perenoszpora elleni védekezés különböző módját. A füzetet bárki ingyen megszerezheti. A kísérleti állomás egyuttal felkéri a gazdákat, hogy minden esetben, ha valami betegséget, bántalmat, visszaesést tapasztalnak szőlőjükben, az intézet, ha hozzáférnek, díjmentesen ad felvilágosítást a védekezésre.

Kiállítás Apatinban. Bácsvármegye szorgalmas és előretörő lakosságú városában Apatinban szept. hó 24-én háziipar kiállítását rendez, kapcsolatban szarvasmarha kiállításával. A rendező bizottság megalakult, védnökké Schmausz Endre nyugali főispán, tiszteletbeli elnökké pedig Steecz György apátplébánost választották meg. A végrehajtó bizottság elnökké König Ferencz lett megválasztva.

A cséplőgép halottja. Alig mulik el hét, hogy valamelyes cséplőgép-szerencsétlenségről hirt ne kapnánk. A felügyelet hiánya, a nem-törődömség okozza-e a szerencsétlenséget, de annyi bizonyos, hogy ideje volna, ha az ilyen »véletlen« szerencsétlenségek okait a hatóság szigorubban kutatná. Hisz emberletről van szó! Pénteken Szabadkán, Sándor külvárosban lett áldozata egy fiatal leány a cséplőgépnek, persze a vizsgálat azt fogja kideríteni, hogy »véletlenség okozta a bajt« Özv. Szabenyi Ferencné gabonáját csépeleték. A polyvát több napszámos leány hordta a cséplő mellől, közöttük Harmath Matild tizenhat éves szép leányka. Hogy hogy nem a leány a nagy

kerékhez esett és csak akkor vették észre az ott dolgozó munkások a szerencsétlenséget, amikor a gép hirtelen megállott. Oda rohantak a gyilkos kerékhez, de a leányka már halott volt. A kerék a fejét zúzta össze. A külvárosi rendőrséget azonnal értesítették a szerencsétlenségről és Vidákovics rendőrbiztos a helyszínén jegyzőkönyvet vévén fel, a leány hulláját a boncházba szállította.

Fegyelmi vizsgálat egy gimnázium tanári kara ellen. A közoktatásügyi miniszter — mint Szabadkáról jelentik — arról értesítette a várost, hogy az ottani községi főgimnázium egész tanári kara ellen, a Bresics Kosztics Miklós szomorú esetéből kifolyólag, a gimnáziumi tanári kar saját kívánságára, elrendelte a fegyelmi vizsgálatot s annak megkezdésével a pozsonyi tankerületi főigazgatót bizta meg.

Furcsa passzió. Hegedűs Péter temerini vasuti munkásnak az a passziója támadt, hogy a vasuti sinek közzé feküdt aludni. Tündéres és Vaskapu között jött a vonat és nem respektálta Hegedűs passzióját, hanem átfutott rajta, fején és karján erősen megsértette. Ugy hisszük, hogy Hegedűs ezentúl lemond erről az olcsó passziójáról.

Uránia felvételek Bácskában. Zsedényi Aladár fővárosi tanító, a bácskai származású kiváló író — akit a budapesti Uránia a bácskai nevezetességeket felölelő képsorozat összegyűjtésével és szövegének megírásával bizott meg és melyet a jeles író »Mosolygó Bácska« címen nemsokára befejez — mint Bácsból írják, Bácsban volt és nagyon érdekes, a mosolygó és mulató Bácskát igazán jellemző felvételeket eszközöltetett.

Iskolából — tyúkol. Az ujszivaczi ref. egyház segédlelkésze és gondnoka a napokban megtekintette az ujszivaczi iskolákat és azon szomorú tapasztalatot szerzte, hogy az egyik tanteremben, egy darab el volt rekesztve, tyúk ólnak. — Mit szól az ilyenhez a tanfelügyelő?

Vesztett macska garázdálkodásai. Szabadkáról írják: F. hó 23-án a III. körü Pipautcában az utcán játszó gyermekek közé ugrott egy veszett macska. Három kisebb fiút összekarmolt és harapott. A gyorsan elősiető mentők kimosták és bekötötték a gyermekek sebeit. A macskát felboncolták és miután a veszettség megállapított, a gyermekeket a Pasteur intézetbe viszik.

A tűzkárosultakért. A május 6-án tűzkárt szenvedett lakosság segélyezésére a segélyező bizottság kezeihez 1905. évi július hó 7-ig az alábbi adományok érkeztek:

Zweig Mór úr 68. számú gyűjtőívén: Zweig Mór 20 kor., Böhm 1 kor., Heksch utazó 1 kor., Beck Zsigmond 1 kor., N. N. 1 kor., Klauber Sámson 3 kor., Baron Vilmos 2 kor., Dávid Mór 1 kor., Weinberger Jakab 2 kor., N. N. 1 kor., Vágó Árpád 1 kor., X. Y. 1 kor., Kutassy fhngy. 1 kor., Thomka 1 kor., Y. 1 kor., Marsó 1 kor., Fúró Géza 2 kor., Singer Ignác 1 kor., Gutmann Mór 1 kor., Spitzer Géza 1 kor., Engelmann Fülöp 1 kor., Guggenberger 1 kor., Kazinczi Lipót 1 kor., Spitzer János 1 kor., B. S. 1 kor., Orova 1 kor., Kohn 1 kor., Gyukity L. 1 kor., Schlesinger Jenő 1 kor., Vágó Ferencz 1 kor., Szilák Ferencz 1 kor., Weis Henrik női szabó 1 kor., Manhold Gyula 1 kor., Nagy Sándor 1 kor., Zerkovits Mátyás 1 kor., Heiszler Lajos

1 kor., Kiss Gusztika 4 kor., Fischer Sándor 1 kor., Schönstein Sándor 1 kor., Központi Szálloda zenekara Gondi Dezső és társai 5 kor., Lijoner 1 kor., összesen 72 korona.

Horváth János úr 69. számú gyűjtőívén: Szalai 20 fill., Szinovácz Mihály 30 fill., Rezsza Ágost 30 fill., Rezsza Lajos 40 fill., Horváth Jánosné 2 kor., Wiesel Áron 50 fill., Binder János ács iparos 1 kor., Becslits Antal 1 kor., Salló Károly 1 kor., Reinhardt Mátyás 20 fill., Schnádenberger János 20 fill., Wagner Antal kőműves 20 fill., Gere Béla 50 fill., Rónai 40 fill., Komáromi 40 fill. Csepregi Márton 60 fillér, Zerkovits Mátyás 20 fill., Kleész Péter 20 fill., Kovács Mihály 20 fill., Czethoffer János 20 f., Jung Jakab 10 fill., Mikovity Koszta 40 fill., Evetovits Jánosné 40 fill., Binder Ferencz 1 kor., Viszk János 20 fill., Czégler János 10 fill., Pilinszki Sándor 40 fill., összesen 12 korona 60 fillér

Reich Farkas fia iraknak 70. számú gyűjtőívén: Reich Ignác 25 kor., Masirevity Milán 1 kor., Wiesz József 1 kor., Visegrády Lajos 1 kor., Nesity Sándor 1 kor., összesen 29 korona.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjünk háta-
tározottan »Ferencz József« keserűvizet.

Szerkesztői üzenetek.

B. A. Baja. A középkorban ilyen versért máglyára küldték az embert. De azért leközzöljük, hogy mindenki lássa, hogy a középkor drákói szigorúsága sok tekintetben indokolt volt. Elretentő például íme a vers:

JULISKÁHOZ.

Megsugtam volna én ezt,
De nem mertem . . .
Hogy te engem szeretsz,
Azt csak én sejtem.

Minek is sejteném,
Mikor úgy is tudom,
Hogy te szeretsz engem,
Ugye angyalom?

Kell jönni . . . Szép gondolat, a legtöbb helyen gördülékeny verssorok és pattogó rimek. Legtöbb helyütt, de nem mindenütt. Emiatt aztán ebben a formában nincs értéke a versnek. Péld.

És eljönnek hozzád, magyar
Lemos rólad és — levakar
Minden szeggyent . . .

Bocsánat, de a lovat szokás *levakarni* s nem a magyart. Tessék a gondolatot új formába önteni s ha megüti a kellő mértéket, készséggel kiadjuk.

V. K. Zombor. Hálás köszönet!

Schmidl L.-féle györi

Hungária Csokoládé

és finom

Cukorkák

kaphatók:

Baján minden nevesebb fűszerkereskedésben

Tiszta, jó és ajánlatraméltó

Noni gyártmányok!

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —

A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat

Legjobb valódi **francia szivarkapapír** és **szivarkahüvely** kapható az ország minden különlegességi árudájában.

Értesítés.

Van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására juttatni, hogy az eddig Kráhl K szállító által kezelt

szemét-fuvarozási vállalatot átvettem.

Midőn a t. c. közönség szives pártfogását kérem, előre is biztosíthatom a legpontosabb kiszolgálásról

Kiváló tisztelettel

= L i k á r S á n d o r. =

A Lifka-féle tökéletesített

Elektro-Bioskop

Baján, a kisvásártéren, a képezdekert mellett.

Színház. Szenzációs események legtökéletesebb bemutatása, egy ezen célra épített nagy csarnokban, egy 20 lóerejű gőz dynamo-gép villanyos világitása mellett.

Műsor augusztus hó 25, 26 és 27-én:

1—3. Uj! Az orosz-japán háboru Port-Arthur mellett.

4. **Vonatérkezés.**

5—6. A Nigagara vizesés, a kanadai oldalról való fölvetel.

7. **A varázskalap.**

8. **A sztrájk.** Társad. dráma 4 jelenetben.

9—12. A vőlegényjelölt és tiz nő, vagy vadász a férj után. (Kiváló komikus jelenet.)

13. **Szerenád a holdhoz.** (Illusio.)

14—18. Uj! A híres lófuttatás. (Akadályverseny.) Auteuilben, Páris mellett 1905. — (Remek felvétel)

19. **Éjjeli betörés.**

20. **A virágtündér.** (Szinezett.)

Naponként 7, 8 és 9 órakor este előadás.

Helyárak: I. hely 80 fillér, II. hely 60 fillér, III. hely 30 fillér. Katonák őrmestertől lefelé és 10 éven aluli gyermekek a III. helyen 20 fillért fizetnek.

— Műsor ingyen. —

Egy jó karban lévő

szódáskocsi

eladó, amit gyümölcsbordó kocsinak is lehet alkalmazni. Bővebb értesítést ad **MADÁR ZSIGMOND.**

Ugyanott egy józan ember, kinek jól kell tudni írni, olvasni és számolni

szóda-ügynöknek

felvétetik. Bővebb értesítés ugyancsak **MADÁR ZSIGMOND**-nál nyerhető.

Magán lak,

mely áll 3 szoba, konyha és éléskamrából

novemb. 1-ére kiadó.

Bővebb értesítést nyújt

3-3 **Ternák Márk, vendéglős.**

Kellő iskolai képzettségű ifjút

= tanulóul =

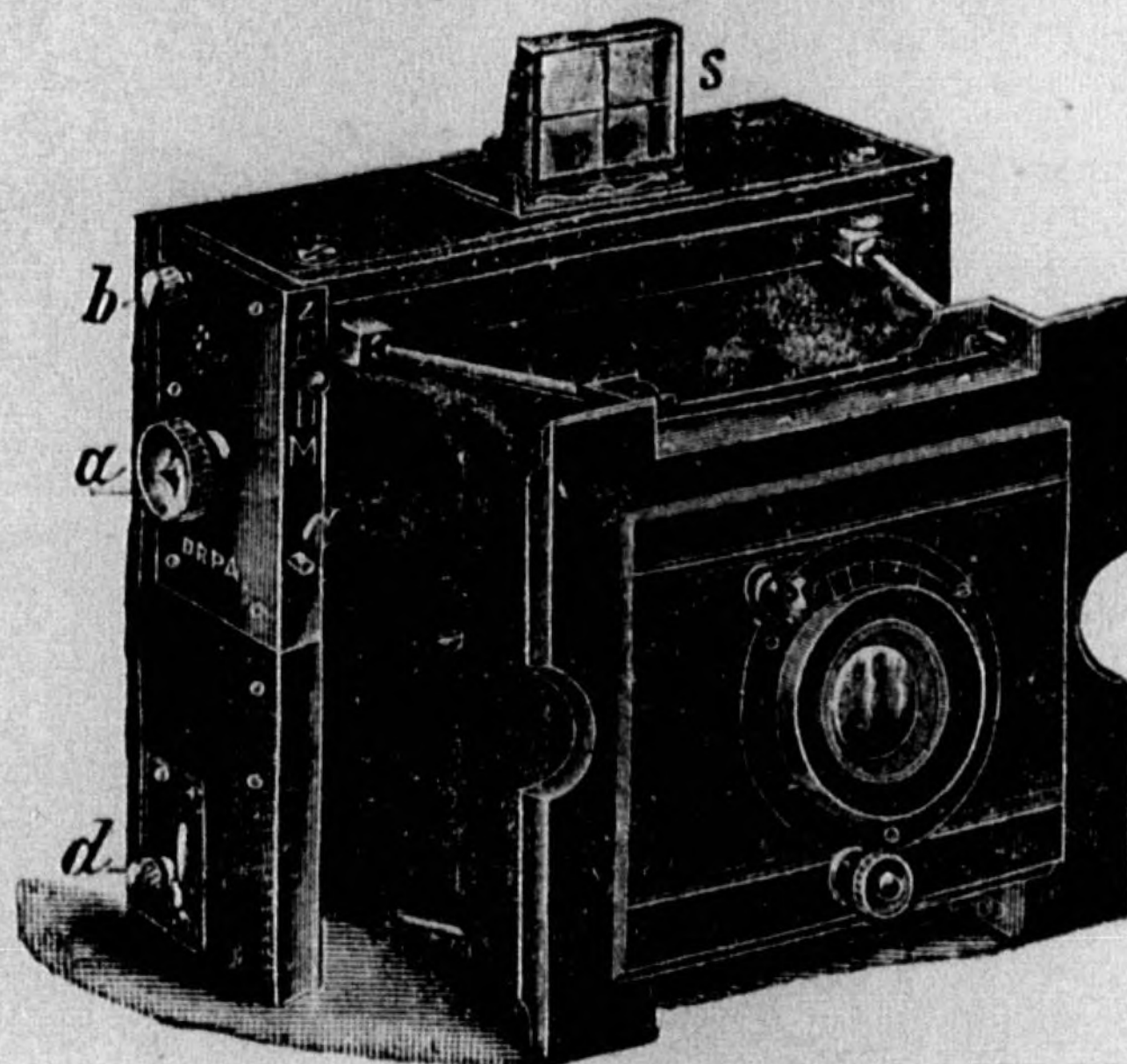
felvesz

IFJ. WAGNER ANTAL

könyvkereskedő.

A fényképező gépek királya

az ezen ábrán látható

„COLLAPSE“

elnevezésű kamera, melynek pillanat-zárója $\frac{1}{2000}$ másodpernyi gyorsaságra szabályozható s amelylyel a madarat röptében, avagy a leggyorsabban robogó vonatot sikerrel lehet lefotografálni.

A gép összes felszereléseivel kapható:

IFJ. WAGNER ANTAL

könyvkereskedőnél **BAJÁN.**

Régi használt

ZONGORA

megvételre kerestetik.

== Gim a kiadóhivatalban. ==

Használt régi

HEGEDŰ

megvételre kerestetik.

Gim a kiadóhivatalban.

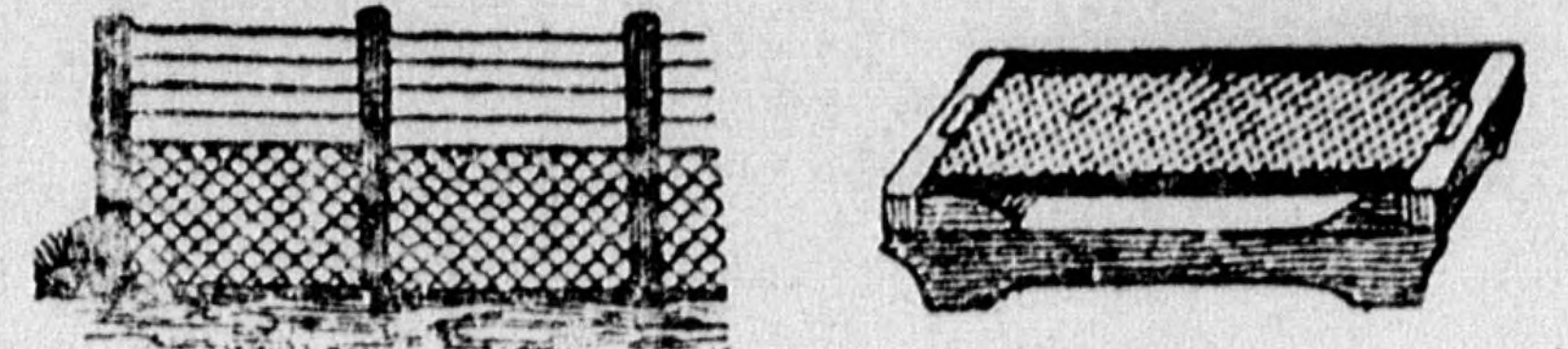

Ki az egészségét és a **tisztaságot szereti,**

az rendeljen nálam sürgősen

8 koronáért

fűkeretű erős acélsodronyágybetétet,

mely olcsóbb, mint a szalmazsák.

Az ágy belméretének beküldése után gyorsan és pontosan készítem.

Ugyszintén sodronykerítéseket, udvarok, kertek, szőlők kerítéséhez 42 fillértől feljebb és minden e szakba vágó munkát.

20-17

Ifj. Utry Pál.

Szalon légyfogó

ismét kapható

ifj. Wagner Antalnál Baján.

Ára 10 fillér.

Folytatólagos árverést

tartok **f. hó 27-ikén d. e. 9 órakor** a vas-kúti út melletti még eladatlan földjeimre. Ezen alkalommal esetleg alku egyezményileg is kerülnek parcellák és a tanya-épületek eladás alá.

Baja, 1905. év augusztus hó

2-2

Schleicher Antal.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csak csakis a **természetes szén-savas ásványvíz** erre a legbiztosabb óvószert. Elsősorban a **mohai**

ÁGNES

forrás mint természetes szén-savdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szén-savtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógy-sóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb **gyomor-, légső- és húgyszervi betegségeknek.** Azért tehát

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha **gyomor-, bél- és légsőhuruttól** szabadulni akarunk.

Dr. Kéty.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha a **vesebajt** gyógyítani akarjuk.

Dr. Kövér.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha **étvágyhiány** és **emésztési zavarok** állanak be. **Dr. Gebhardt.**

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha **májbajoktól** és **sárgaságtól** szabadulni akarunk. **Dr. Glass.**

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden **kétes értékű mesterségesen szén-savval telített viznél,** sőt a szódaviznél is olcsóbban adja, hogy az **ÁGNES-forrás vizét** a leg-szegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

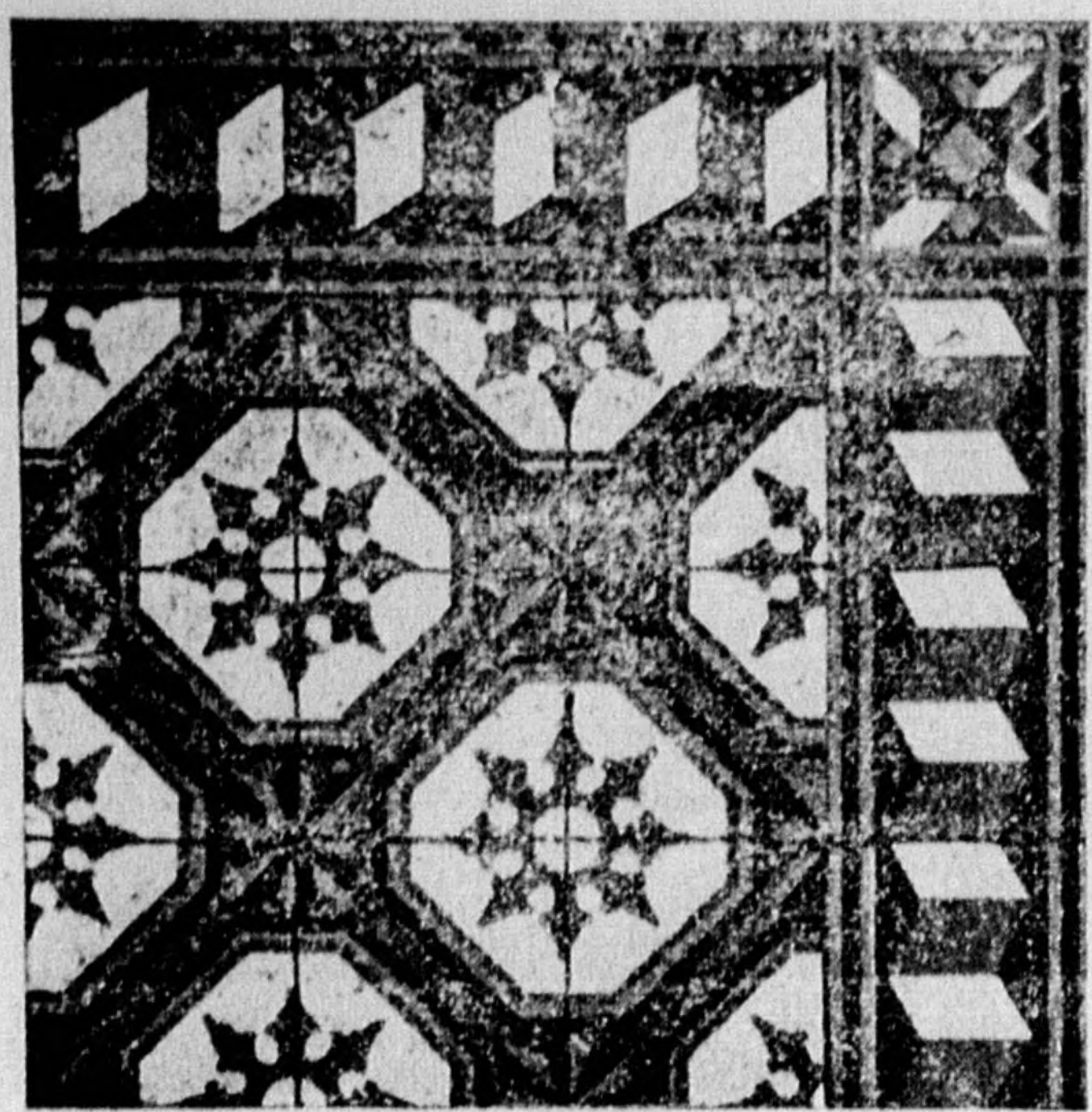
Kedvelt borviz! ————— Kedvelt borviz.

Kapható

minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben
Főraktár **BAJA** város és közvetlen környékére:

Drescher Gyula úrnál.

Árak úgy a vidéki, mint a helyi fogyasztásra:
1 $\frac{1}{10}$ literes üveg 50 fillér. 1 literes üveg 42 fillér
 $\frac{1}{4}$ literes üveg 30 fillér
ugyan itt **ingyen** kapható az **ÁGNES-forrás** díszes kivitelű ismertető füzet.

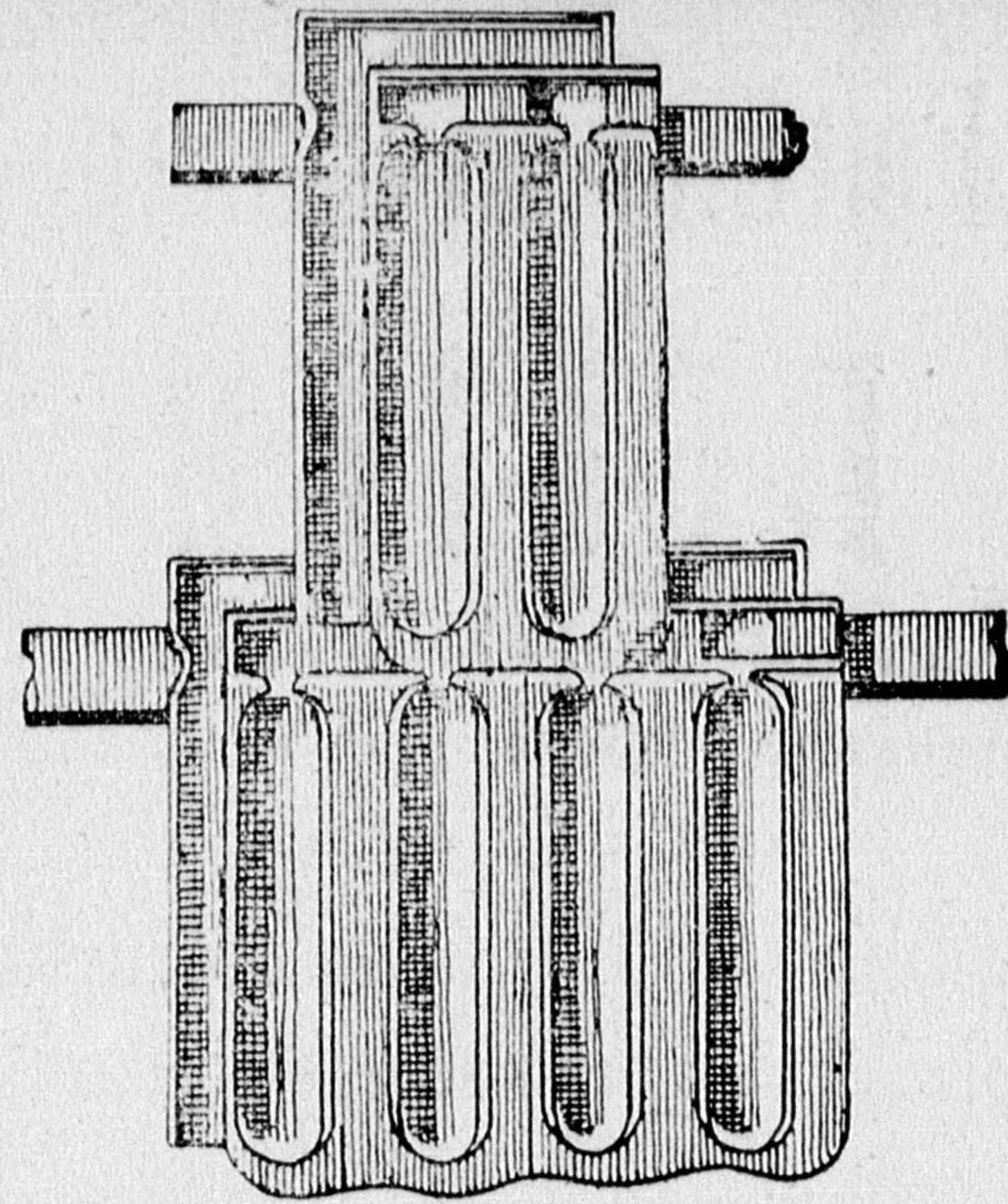
Diszes
metallique CEMENTLAP.

ÖZV. SPITZER SIMONNÉ
ÉS TÁRSA
ELSŐ BAJAI FRANCIA-CSERÉP, TÉGLA
ÉS CEMENTÁRÚ GYÁRA.

Építési anyagok

nagy

raktára.

FRANCIA CSERÉP.

MAGYAR MŰBUTORGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

GYÁRTELEP:
BÉKÉES-GSABA.

FIÓKTELEP:
NAGYVÁRAD ÉS

B A J A,

Erzsébet királyné-utca, — volt (Mészáros-féle ház.)

Ajánlja a legegyszerűbbtől a legfino-
mabb izlésű, gyártmányu

BUTORAIT ÉS LAKBERENDEZÉSÉT

kiválóan izléses és szolid kivitel

JUTÁNYOS ÁRAK.

Könnyű fizetési feltételek.

12 6

●● FELTÜNÉST KELT! ●●

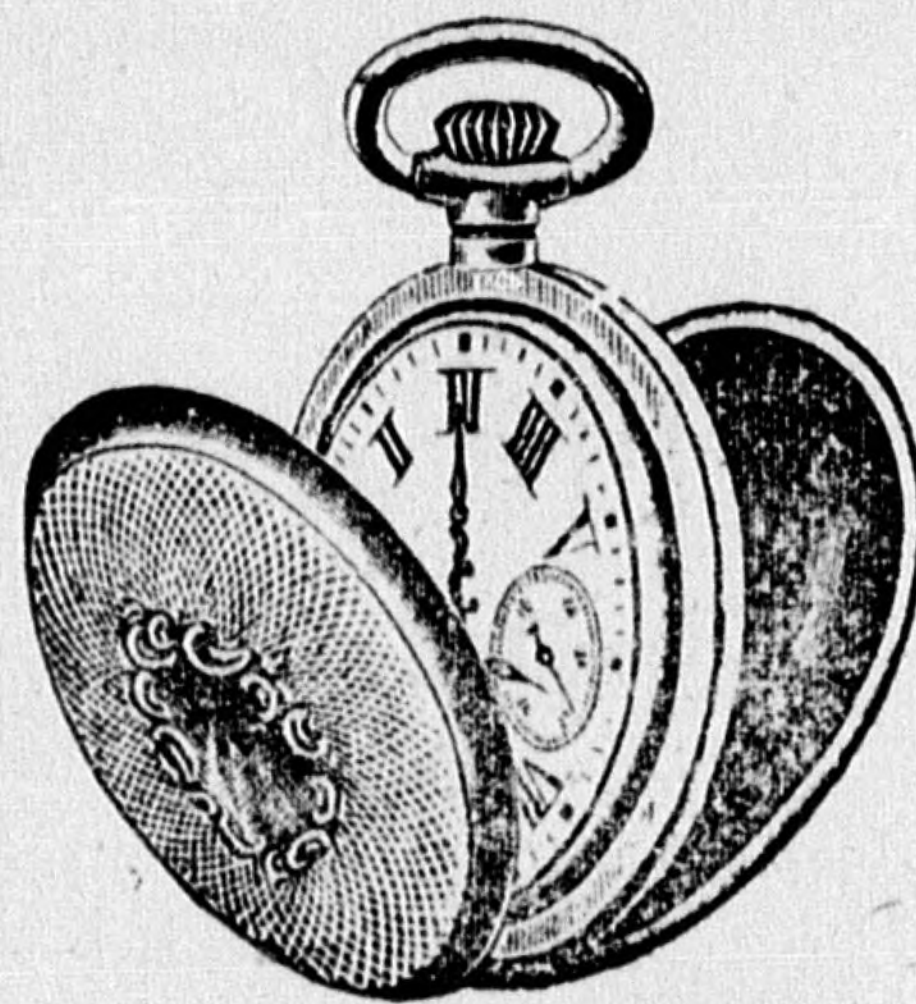

18 korona

helyett

csak

8 korona.

Pompás Glória remontoár 3 erős ezüst köpennyel és rugós fedéllel, mely pontosan jár, három évi jótállás mellett

csak 8 koronáért szállít

König J. óragyára

Bécs, VII. Westbahnstrasse 36/30.

10-8

4 koronás

havi részletekre
kaphatók.

„Magyar Regényírók”

Szerkeszti MIKSZÁTH KÁLMAN

4 koronás havi részletfizetésre kaphatók

ifj. Wagner Antalnál, Baján.

4 koronás

havi részletekre
kaphatók.

KUHN KÁROLY és TÁRSA
BÉCS.

Védőjegy.

Figyelmeztetés!

Acél-író tollaink

védőjegye és skatulyánk föl-
írása törvényesen védve van
és mindenkit sürgősen ké-
rünk, hogy úgy a tollakon,
mint a fölírásokon ügyeljen
a cég minden betűjére.
Védőjegy nélkül nincs
egy skatulya sem.

Utánzást mint eddig, ezentul is bírói uton üldözünk.

TAKARÉKOSKODNI

MAGGI-kitüntetések: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 diszoklevél, 5 tiszteletdíj.
Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világ-
kiállításon, (Maggi Gyula bírálótag).

lehet a sokszorosán kitüntetett és régóta jól bevált
MAGGI-FÉLE IZESISŐ

helyes használata mellett. Néhány csepp — a tálalásnál hozzátéve — elegendő,
hogy ezáltal gyenge leveseknek, mártásoknak, főzelékek-
nek stb. egy pillanat alatt jó és erőteljes ízt adhassunk.
Üvegcéskben 50 filltől kezdve (utántöltve 40 filltől kezdve.)
Kapható Drescher Gyula kereskedésében, Baja.

